

**PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO LIETUVOS
TAUTINIAME OLIMPINIAME KOMITETE
PREVENCIJOS TAISYKLĖS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos Tautiniame Olimpiniame Komite (toliau – **LTOK**) vadovaujamosi nuostata, kad kiekvienas LTOK darbuotojas, narys ar kitas suinteresuotas asmuo gerbia kito asmens orumą, mandagiai ir pagarbiai bendrauja su kitais, savo elgesiu užtikrina darbo aplinką, kurioje kitas asmuo nepatirtų priešišku, neetišku, žeminančių, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų.
2. Visi LTOK darbuotojai, nariai ir kiti suinteresuoti asmenys privalo būti supažindinti ir laikytis šių priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir smurto prevencijos taisyklių (toliau vadinama **Taisyklės**), kurios yra skelbiamos LTOK interneto svetainėje. LTOK darbuotojai, nariai ir kiti suinteresuoti asmenys privalo aktyviai dalyvauti draugiškos, žmogaus orumą gerbiančios, lygias galimybes ir nediskriminavimą užtikrinančios darbo aplinkos kūrimo.
3. LTOK draudžiama priekabauti, seksualiai priekabauti ar smurtauti prieš LTOK darbuotojus, narius ir kitus suinteresuotus asmenis.
4. LTOK priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo bei smurto prevencijos politika remiasi teisės aktų reikalavimais ir šiomis Taisyklėmis.

II. TAISYKLĖSE VARTOJAMOS SĄVOKOS

5. **Atsakingas asmuo** – LTOK vykdomojo komiteto skiriamas asmuo, pirmasis gaunantis pranešimą ar skundą apie įvykį ir pagal nustatytą tvarką organizuojantis skundo ar įvykio nagrinėjimą. Atsakingo asmens pavardė ir kontaktai viešai neskelbiami.
6. **LTOK darbuotojas** – LTOK direktorato darbuotojas, su organizacija susijęs darbo santykiais.
7. **LTOK narys** – fizinis ar juridinis narys, turintis balsavimo teisę LTOK Generalinėje asamblėjoje, kaip tai apibrėžiama LTOK įstatų III skirsnyje „LTOK nariai“.
8. **Kiti suinteresuoti asmenys** – sportininkai, treneriai, kiti aptarnaujančio personalo darbuotojai, LTOK komisijų, darbo grupių nariai ir savanoriai.
9. **Fizinė prievarta** - tai tyčinis ir nepageidautinas veiksmas, pvz., kumščiajimas, mušimas, spyrimas, įkandimas ir deginimas, dėl kurio patiriama trauma arba sužalojimas.
10. **Komisija** – LTOK prezidento įsakymu sudaryta komisija smurto, priekabiavimo ir seksualinio priekabiavimo atvejui tirti.
11. **Nukentėjusysis** – LTOK darbuotojas, narys ar kitas suinteresuotas asmuo, prie kurio priekabiavo, seksualiai priekabiavo ir prieš kurį buvo panaudotas smurtas.
12. **Pranešimas** – žodinis arba rašytinis informacijos pateikimas apie seksualinį priekabiavimą, smurtą ir priekabiavimą.
13. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriamas bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.
14. **Psichologinė prievarta** – tai bet koks nepageidautinas veiksmas, įskaitant įkalinimą, izoliavimą, žodinių įžeidimų, pažeminimą, gąsdinimą, psichologinę agresiją, grasinimą panaudoti fizinę jėgą, arba kitą elgesį, kuris gali menkinti tapatumo, orumo ir savivertės jausmą, taip pat gali pakenkti fizinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei LTOK darbuotojo, nario ar kito suinteresuoto asmens sveikatai, saugai ir gerovei.
15. **Seksualinis priekabiavimas** – asmeniui, prie kurio priekabiaujama, nepriimtinas ar nepageidaujamas,

užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys, kuriuo siekiama sukurti, arba kuriama asmenį, su kuriuo taip elgiamasi, bauginanti, priešiška, jam nemaloni, žeminanti ar žeidžianti aplinka.

16. **Skundas** – nukentėjusio asmens rašytinis kreipimasis dėl priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto.
17. **Skundžiamasis** – asmuo, dėl kurio elgesio pateiktas pranešimas, skundas dėl seksualinio priekabiavimo, priekabiavimo ar smurto.
18. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria neturtinę, fizinę ar materialinę žalą.

III. PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO FORMOS

19. Seksualinis priekabiavimas, priekabiavimas ir smurtas gali pasireikšti šiomis formomis:
  - 19.1. nepageidaujamas fizinis kontaktas (pvz., plekštelėjimas, glostymas, glamonėjimas, grybštelėjimas, siekimas pabučiuoti, bučiavimas ir kt.) ar tokio kontakto reikalavimas;
  - 19.2. žodinis ar rašytinis žeminimas (įžeidžiantys juokai ir pokštai, nuolatinės pastabos, neapykantos kalba, apkalbos, gandų skleidimas, šmeižtas ir pan.);
  - 19.3. įžeidžiančių paveikslėlių, užrašų ar kitos medžiagos demonstravimas, įžeidūs gestai;
  - 19.4. Pornografinių ar seksistinių nuotraukų, paveikslėlių, tekstų demonstravimas ar siuntimas elektroninio ryšio priemonėmis;
  - 19.5. sąmoningas izoliavimas ar nebendravimas sportinėje veikloje, atskyrimas nuo socialinių veiklų;
  - 19.6. įkyrus siekis bendrauti, asmens sekimas ar informacijos apie asmenį rinkimas, kai tai nesujie su atliekamomis darbinėmis funkcijomis ar sportu;
  - 19.7. grasinimas ar kitoks bauginantis elgesys, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo laisvę;
  - 19.8. poveikis LTOK darbuotojui, nariui ar kitam suinteresuotam asmeniui siekiant tam tikro su darbo funkcijų atlikimu ar sportu nesusijusio elgesio, paslaugų ar seksualinių paslaugų;
  - 19.9. nepagrįstas darbo sąlygų pabloginimas, lyginant su kitais asmenimis;
20. Priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir smurto formų sąrašas nėra baigtinis.
21. Priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas ir smurtas gali pasireikšti ir kitokiais būdais, kurie nėra akivaizdūs, tačiau kuria nemalonią, bauginančią, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką.

IV. REKOMENDUOJAMAS LTOK DARBUOTOJŲ, NARIŲ IR KITŲ SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ELGESYS, SIEKIANT IŠVENGTI PRIEKABIAVIMO, SEKSUALINIO PRIEKABIAVIMO IR SMURTO IR PERSEKIOJIMO

22. LTOK rekomenduojama laikytis šių principinių nuostatų:
  - 22.1. Analizuoti savo elgesį ir vertinti, ar jis atitinka Taisyklių nuostatas.
  - 22.2. Būti sąmoningu, žinoti ar numanyti, koks potencialus elgesys gali būti laikomas seksualiniu priekabiavimu ir smurtu.
  - 22.3. Būti atidžiu ir jautriu kitiems LTOK darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims, gerbti jų privatų gyvenimą, pažiūras, įsitikinimus, jų fizinį ir psichinį neliečiamumą, stengtis suvokti, ar jo žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas elgesys gali sukelti nemalonias, nepageidaujamas, orumą žeidžiančias pasekmes, gali trukdyti kitą asmenį darbo aplinkoje, dėl ko jis gali nesugebėti tinkamai vykdyti savo funkcijas, pavyzdžiui:
    - 22.3.1. familiarus pasisveikinimo būdas,
    - 22.3.2. komplimentai, nesusiję su sportinėmis asmens savybėmis,
    - 22.3.3. komentarai apie fizinę išvaizdą ar aprangą, žmogaus identiteto požymius,
    - 22.3.4. neetiški komentarai apie pažiūras, silpnybes ar stiprybes, jo privatų gyvenimą,
    - 22.3.5. neetiški kreipiniai (pavyzdžiui, vardų trumpiniai, pravardės, maži kreipiniai),

- 22.3.6. seksualinio pobūdžio, įžeidžiantys ar nepagarbūs juokeliai ar pokštai,
- 22.3.7. fiziniai prisilietimai prie LTOK darbuotojo, nario ar kito suinteresuoto asmens, fizinio ar psichologinio diskomforto sukėlimas, nesilaikant pagarbaus fizinio atstumo,
- 22.3.8. įkyrus dėmesio rodymas, fizinės išvaizdos apžiūrinėjimas,
- 22.3.9. kalbėjimo tonas, reiškiami garsai ir judesiai, kurie gali žėisti, žeminti žmogų ar kelti seksualinio pobūdžio asociacijas,
- 22.3.10. žeminančių garbę ir orumą vizualinių priemonių naudojimas (plakatai, nuotraukos, piešiniai, daiktai ir kt.),
- 22.3.11. įžeidžiančio pobūdžio, žeminančių garbę ir orumą pranešimų, žinučių siuntimas.
- 22.4. Siekiant išvengti asmeniui nemalonaus, nepriimtino elgesio bei šio elgesio neigiamų pasekmių, esant abejonėms, kad tam tikras elgesys gali būti nepageidaujamas arba gali priversti kitą asmenį jaustis nepatogiai, žeminti jo orumą, rekomenduotina iš anksto pasiteirauti, aptarti su LTOK darbuotojais, nariais ir kitais suinteresuotais asmenimis, ar tam tikras elgesys, bendravimo forma yra priimtini.
- 22.5. Jei LTOK darbuotojas, narys ar kitas suinteresuotas asmuo žodžiu, veiksmais ar atsako nebuvimu parodo kad tam tikras elgesys, nesusijęs ir (ar) nebūtinai darbo funkcijų vykdymui, jam nėra priimtinas – privaloma nedelsiant nutraukti tokį elgesį ir apriboti bendravimą iki privalomo vykdant darbo funkcijas.
- 22.6. Nebūti pasyviu Taisyklių nuostatas pažeidžiančio elgesio stebėtoju, bet imtis aktyvių veiksmų tokiam elgesiui sustabdyti. Jeigu toks elgesys vyksta, netoleruoti jo, nelaikyti to pokštu ar nevykusiu pajuokavimu, neskatinti tokio elgesio pritariančia šypsena, juoku ar kitais tokį elgesį palaikančiais veiksmais.
- 22.7. Patyrus tokį elgesį, turintį priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto požymius, patartina ramiai, mandagiu tonu pasakyti ar pranešti taip besielgiančiam asmeniui, kad šis elgesys nepriimtinas ir turi būti nutrauktas. Tai gali būti padaryta ir elektroniniu laišku ar žinute. Rekomenduotina paaiškinti, kokie gestai, žodžiai, komentarai, fizinis elgesys ar kiti veiksmai yra nemalonūs, sukuria žeminančią, įžeidžiančią darbinę ar studijų aplinką.
- 22.8. Patartina visus įvykusius priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, smurto veiksmus (elgesį) fiksuoti, užsirašyti laiką, liudytojus ir kitas reikšmingas aplinkybes.
- 22.9. Jeigu priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas ar smurtas vyko kito LTOK darbuotojo, nario ar kito suinteresuoto asmens atžvilgiu, rekomenduotina padrašinti jį prabilti apie tai, skatinti kreiptis į šiuos veiksmus atlikusį asmenį ir nedelsiant jam pranešti, kad toks elgesys yra nepageidaujamas.

V. PRANEŠIMO AR SKUNDO TYRIMO PRINCIPAI

- 23. Pranešimo ar skundo tyrimas grindžiamas šiais principais:
  - 23.1. nekaltumo – skundžiamasis laikomas nekaltu iki bus priimtas sprendimas dėl Taisyklių pažeidimo;
  - 23.2. operatyvumo – tyrimas atliekamas per įmanomai trumpiausią terminą;
  - 23.3. betarpiškumo – nukentėjusiajam, skundžiamajam, liudytojui (-ams) sudaromos visos galimybės pateikti paaiškinimus, savo veiksmų vertinimo ir aiškinimo versiją;
  - 23.4. pagalbos nukentėjusiajam – gavus skundą dėl taisyklių pažeidimo, sudaromos saugios darbo sąlygos;
  - 23.5. aktyvių prevencijos priemonių taikymo – nustačius pažeidimą, taikomos atitinkamos individualios prevencinės priemonės, užtikrinant LTOK darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims saugias ir jų orumo nežeidžiančias darbo sąlygas;
  - 23.6. objektyvumo ir nešališkumo – tyrimas atliekamas objektyviai, neturint išankstinių nuostatų dėl aplinkybių vertinimo.

VI. PRANEŠIMO AR SKUNDO PATEIKIMO TVARKA. TERMINAI

24. LTOK darbuotojas, narys ar kitas suinteresuotas asmenuo pagrįstai manantis, kad prie jo ar kito asmens yra priekabiuojama, seksualiai priekabiuojama ar prieš jį yra naudojamas psichinis ir/ar fizinis smurtas turi teisę pateikti pranešimą ar skundą atsakingam asmeniui, kuris gautą informaciją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikia tiesiogiai LTOK prezidentui arba tiesiogiai Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai. Atsakingas asmuo, be kita ko, taip pat informuoja nukentėjusį apie galimybę pasinaudoti nemokama teisine pagalba, kreipiantis į nemokamas teises paslaugas LTOK darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims teikiančią advokatų profesinę bendriją „IUSTUM“ dėl priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir/ar smurto atvejų.
25. Pranešime (skunde) LTOK darbuotojas, narys ar kitas suinteresuotas asmuo turi pateikti šią informaciją:
  - 23.1. įvykio detalius paaiškinimus apie patirto smurto, priekabiavimo ar seksualinio priekabiavimo situaciją, apraiškas ir aplinkybes;
  - 23.2. nurodyti galimus liudytojus;
  - 23.3. pateikti visą kitą turimą informaciją (garso įrašus, susirašinėjimą ir pan.).
26. LTOK prezidentui gavus iš atsakingo asmens pranešimą ar skundą apie įvykį, sukviečiama atitinkama komisija, susidedanti iš 5 (penkių) narių. Komisijos pirmininku, kuris yra vienas iš 5 (penkių) komisijos narių, gali būti paskirtas tik LTOK Vykdomojo komiteto narys.
27. Komisijos nariai privalo užtikrinti konfidencialumą. Komisijos nariams draudžiama atskleisti bet kokią su tyrimu susijusią informaciją asmenims, nedalyvaujantiems tyrimo procedūroje. Komisijos nariui, atskleidusiam kitiems asmenims su tyrimu susijusią informaciją, taikoma drausminė atsakomybė.
28. Apklausiant nukentėjusį ar skundžiamąjį asmenį, apklausoje gali dalyvauti ir jo atstovas.
29. Pranešimą ar skundą rekomenduojama pateikti per įmanomą trumpiausią laiką nuo skundžiamų veiksmų padarymo arba paaiškėjimo dienos.
30. Atlikusi tyrimą, komisija įvertina jo metu gautus duomenis ir per 5 darbo dienas parengia bei pateikia išvadą LTOK prezidentui, kuris priima sprendimą dėl drausminės atsakomybės ar kitų priemonių taikymo.
31. Pranešimas ar skundas ištiriamas ar prevencijos procedūra atliekama per įmanomą trumpiausią laiką, bet ne ilgiau nei per 1 mėnesį nuo pranešimo ar skundo gavimo dienos.
32. Pranešimo ar skundo tyrimo terminas LTOK gali būti pratęsiamas tik tuo atveju, jei dėl pateisinamų aplinkybių (ligos ir pan.) nėra galimybės apklausti nukentėjusiojo, skundžiamojo ar liudytojo. Sprendimą dėl termino pratęsimo priima komisijos pirmininkas.

VII. SPORTININKŲ PRANEŠIMO AR SKUNDO PATEIKIMO TVARKA IR INFORMAVIMAS APIE NEMOKAMĄ TEISINĘ PAGALBĄ

33. Sportininkas, pagrįstai manantis, kad prie jo arba kito sportininko yra priekabiuojama, seksualiai priekabiuojama ar prieš jį yra naudojamas psichinis ir/ar fizinis smurtas turi teisę pateikti pranešimą ar skundą atsakingam asmeniui, kuris privalo reaguoti į gautą informaciją.
34. Pranešimą ar skundą gavęs atsakingas asmuo privalo nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo pranešimo ar skundo gavimo dienos minėtą informaciją tolimesnio įvykio ištyrimui persiųsti kitiems LTOK darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims - atitinkamai Olimpino sporto federacijai/federacijoms, kuriai priklauso nukentėjusysis sportininkas. Sportininko pranešimas arba skundas) gali būti tiriamas, remiantis Taisyklių 22-30 p. nuostatomis, jeigu Olimpino sporto federacija, kuriai priklauso nukentėjusysis sportininkas, neturi nustatytos tvarkos, pagal kurią pranešimai arba skundai dėl priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ar smurto yra nagrinėjami.
35. Atsakingas asmuo, gavęs skundą arba pranešimą dėl priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, panaudoto psichinio ir/ar fizinio smurto prieš sportininką, nedelsdamas informuoja nukentėjusį sportininką, pateikdamas jam informacinę lankstinuką, apie galimybę kreiptis į nemokamą teisinę pagalbą teikiančią Advokatų profesinę bendriją „IUSTUM“. Visa sportininko suteikta ir vykdančią sportininko pavedimą Advokatų profesinės bendrijos „IUSTUM“ gauta informacija bus saugoma kaip advokato profesinė

paslaptis ir nebus viešai atskleidžiama.

36. Pranešimo ar skundo turiniui taikomos Taisyklių 23 p. nuostatos.

VIII. PREVENCIJOS PROCEDŪRA

37. Prevencijos procedūros tikslas – net ir nesant akivaizdžių priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ar smurto požymių ar kitų profesinės etikos pažeidimų, užtikrinti saugią ir pagarbią darbinę aplinką LTOK.
38. Prevencijos procedūra taikoma ir tuomet, jeigu nukentėjęs asmuo pageidauja tik sudrausminti skundžiamąjį ir užkirsti kelią tokiems veiksams ateityje, tačiau nepageidauja, kad būtų pradėtas tyrimas arba nėra pakankamo pagrindo tyrimui pradėti.
39. Komisijai priėmus sprendimą pradėti prevencijos procedūrą, atsakingas asmuo pakartotinai supažindina skundžiamąjį asmenį su taisyklėmis, atkreipdamas dėmesį į tuos punktus, dėl kurių nesilaikymo pradėta prevencijos procedūra.
40. Prevencijos procedūra vykdoma pokalbio forma, kurio metu atsakingas asmuo atskirai bendrauja su skundžiamuoju, dalyvaujant ar nedalyvaujant nukentėjusiam asmeniui, siekiant taikiai išspręsti kilusius nesutarimus.

IX. NEMOKAMA TEISINĖ PAGALBA

41. Priekabiavimą, smurtą ir seksualinį priekabiavimą ar kitą orumą žeminantį įvykį patyrusiems LTOK darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims teikiama nemokama teisinė pagalba, apmokama LTOK lėšomis.
42. Teisinių paslaugų apimtis – nuo konsultacijų iki pagalbos surenkant įrodymus. Į šias paslaugas įeina ieškinių dėl žalos atlyginimo parengimas, skundų į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą parengimas, pareiškimų dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo parengimas ir atstovavimas teismuose ir teisėsaugos institucijose.
43. Informacija apie teikiamą nemokamą teisinę pagalbą nukentėjusiems nuo priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir/ar psichinio/fizinio smurto LTOK darbuotojams, nariams ir kitiems suinteresuotiems asmenims, įskaitant informaciją apie nemokamos teisinės pagalbos teikimo sąlygas, tvarką bei konfidencialumą, skelbiama LTOK interneto svetainėje.
44. Nemokamą teisinę pagalbą teikia advokatų profesinė bendrija „IUSTUM“.

X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

45. Šios Taisyklės ir visi jų pakeitimai yra skelbiami LTOK interneto svetainėje.